
Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte

AUGUST JA SEPTEMBER
2025

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-784/23**: Voore Mets ja Lemeks Põlva (eelotsus — metsaraie lindude pesitsemise ajal)
- **C-43/24**: Shipov (kohtujuristi ettepanek — transsoolisuse tunnustamine ja seda puudutavate perekonnaseisuandmete registrisse kandmine)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- **C-600/23**: Royal Football Club Seraing (eelotsus — võimalus pöörduda vahekohtusse)
- **C-665/23**: Veracash (eelotsus — autoriseerimata maksetehingust teatamine)
- **C-758/24, C-759/24**: Alace jt (eelotsus — varjupaigapoliitika, turvaline päritoluriik)
- **C-225/22**: AW „T” (eelotsus — õigusriik)
- **C-305/22**: C.J. (eelotsus — Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumine)
- **C-655/23**: Quirin Privatbank (eelotsus — isikuandmete avalikustamisest tekkinud mittevaraline kahju)
- **C-384/24**: Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds (eelotsus — piiravad meetmed)
- **C-802/23**: MSIG (eelotsus — *ne bis in idem* põhimõte)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-784/23: Voore Mets ja Lemeks Põlva (eelotsus – metsaraie lindude pesitsemise ajal)

Euroopa Kohtu otsus, 1. augustil 2025

Keskkonnaamet peatas 2021. aasta mais ajutiselt OÜ Voore Mets ja AS Lemeks Põlva raietööd, sest nendega kaasnes reaalne oht häirida lindude pesitsemist ja hävitada linnupesi. Mõlemad ettevõtjad esitasid kohtusse kaebuse. Riigikohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse ja küsis, kas siis, kui inimtegevuse eesmärk ei ole lindude tapmine või häirimine, kohalduvad linnudirektiivis (direktiiv 2009/147/EÜ) sätestatud lindude tapmise ja pesitsemise häirimise keelud vaid niivõrd, kuivõrd see on vajalik, et tagada linnuliikide arvukuse piisav tase. Samuti soovis Riigikohus teada, kas metsaraiet lindude pesitsemise ajal võib keelata, kui metsas ei ole kindlaks tehtud ebasoodsas kaitsestaatuses olevate linnuliikide isendite pesitsemist.

Euroopa Kohus tuletas kõigepealt meelde, et linnudirektiivis sätestatud lindude tapmise ja pesitsemise häirimise keelde kohaldatakse kõikide linnuliikide suhtes, mitte üksnes ohustatud liikide suhtes. Seejuures on need keelud kohaldatavad ka inimtegevusele, **mille eesmärk ei ole lindude tapmine või pesitsemise häirimine, kuid mille puhul mõõndakse niisuguse tagajärje saabumise võimalust**. Euroopa Kohus täpsustas siiski, et kui inimtegevus üksnes häirib lindude pesitsemist, siis võib selle tegevuse keelata vaid siis, kui see on vajalik, et hoida asjaomaste linnuliikide arvukus rahuldaval tasemel. Seevastu, kui inimtegevuse tagajärjeks on lindude tapmine või pesade hävitamine, siis võib selle tegevuse keelata sõltumata sellest, milline on selle inimtegevuse mõju asjaomaste linnuliikide üldisele arvukusele.

Euroopa Kohus lisas, et vastavalt ettevaatuspõhimõttele on põhjendatud eeldada teatud arvu linnupaaride pesitsemist hektari kohta, tuginedes teadusandmetele ja üksikute lindude vaatlusele ning eelkõige metsa tüübile ja vanusele. **Kui lindude pesitsemise ajal tehakse linnurohkes metsas lage- ja harvendusraiet, siis mõõndakse sellega võimalust, et linde sel ajal tapetakse või pesi hävitatakse**. Seega võib sellise metsaraiega kaasnevad toimingud keelata, ilma et oleks kindlaks tehtud ebasoodsas kaitsestaatuses olevate linnuliikide isendite pesitsemist raiealal.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-43/24: Shipov (kohtujuristi ettepanek – transsoolisuse tunnustamine ja seda puudutavate perekonnaseisuandmete registrisse kandmine)

Kohtujuristi ettepanek, 4. septembril 2025

Kaebaja on Bulgaaria kodanik, kes elab Itaalias. Ta on sünnitunnistusel meessoost, kuid palus kohtuotsusega tuvastada, et on naissoost, ning muuta sünnitunnistusel tehtud kandeid tema soo ja

nime kohta. Kaebaja on alustanud hormoonravi ja soovib läbida kirurgilist soovahetuse operatsiooni. Kaebajal on diagnoositud soolise identiteedi ebakõla. Bulgaaria esimese ja teise astme kohtud jätsid kaebuse rahuldamata põhjendusel, et Bulgaaria õiguse kohaselt tuleb „soo“ all mõista „bioloogilist sugu“ ja soo muutmise tingimused pole seadusega reguleeritud.

Bulgaaria kõrgeim kassatsioonikohus küsis eelotsusetaotlusega sisuliselt, kas liidu õigusega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis ei võimalda õiguslikult tunnustada ega sünniakti kanda oma kodaniku sooidentiteedi muutust ega tema nime ja isikukoodi muutust, olgugi et sünniakti kandest sõltub nende isikut tõendavates dokumentides kajastuvate andmete muutmine.

Euroopa Kohtu kohtujurist tuletas oma ettepanekus meelde, et isikute perekonnaõiguslik seisund, mille alla kuuluvad isiku ees- ja perekonnanime ning sooidentiteedi muutmist reguleerivad õigusnormid, on valdkond, mis kehtiva liidu õiguse kohaselt kuulub liikmesriikide pädevusse. **Liikmesriikides kehtivad õigusnormid ei tohi aga piirata liidu kodanikele antud õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil ega takistada selle õiguse kasutamist.** Liidu kodanike tuvastamiseks kasutatakse isikutunnistusi, mis tõendavad seda, et isikul on õigus liikmesriikide territooriumil liikuda ja elada. Kui isikutunnistusele soo kohta kantud märge aga ei vasta isiku tunnetuslikule identiteedile, tekitab isikusamasuse tõendamiseks esitatud dokument tingimata kahtlusi selle ehtsuses või tõele vastavuses.

Kohtujurist selgitas seejärel, et **käesoleval juhul takistab transsoolisel liidu kodanikul liikmesriikide territooriumil vabalt liikumise ja elamise õiguse teostamist see, et ainus selleks pädev asutus ehk tema päritoluliikmesriigi asutus on välja andnud isikutunnistuse, kuhu peab olema tingimata märgitud tema sünniakti kantud sugu, kuigi see ei vasta enam tema tunnetuslikule sooidentiteedile.** Seetõttu jõudis kohtujurist järeldusele, et liidu õigusega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis ei võimalda õiguslikult tunnustada ega sünniakti kanda oma kodaniku sooidentiteedi muutust ega tema nime ja isikukoodi muutust, olgugi et sünniakti kandest sõltub tema isikut tõendavates dokumentides kajastatud andmete muutmine.

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-600/23: Royal Football Club Seraing (eelotsus – võimalus pöörduda vahekohtusse)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 1. augustil 2025

Belgia jalgpalliklubi RFC Seraing sõlmis 2015. aastal Malta äriühinguga Doyen Sports rahastamislepingud, milles oli ette nähtud klubi teatud mängijate majanduslike õiguste üleandmine sellele äriühingule. Rahvusvaheline Jalgpalliföderatsioon (FIFA) leidis, et need lepingud rikuvad kolmandatele isikutele kehtivat keeldu omada mängijatega seotud majanduslikke õigusi, ning määras klubile mitu karistust, nimelt keelu registreerida uusi mängijaid mitmel perioodil ja trahvi. Šveitsis asuv spordivahekohus CAS ja seejärel Šveitsi kõrgeim kohus jätsid need karistused muutmata. RFC Seraing pöördus seejärel Belgia kohtusse, et vaidlustada FIFA reeglite kooskõla liidu õigusega. Madalama astme kohtud leidsid, et CASi otsus oli jõustunud ja omandanud seadusjõu ning et neil ei ole seega võimalik kooskõla liidu õigusega hinnata.

Belgia kassatsioonikohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse ja küsis, kas ELL artikli 19 lõikega 1 (tõhus kohtulik kaitse) koostoimes ELTL artikliga 267 (eelotsusemenetlus) ja EL põhiõiguste harta artikliga 47 (õigus tõhusale õiguskaitsevahendile) on vastuolus riigisisestel õigusnormidel, mis tunnustavad sellise vahekohtuotsuse seadusjõudu, mille kooskõla liidu õigusega on kontrollitud kolmanda riigi kohus, kellel ei ole võimalik Euroopa Kohtule eelotsuse küsimusi esitada. Samuti küsis Belgia kassatsioonikohus, kas nimetatud sätetega on vastuolus see, kui sellisele vahekohtuotsusele omistatakse liikmesriigis tõendusjõud kolmandate isikute suhtes.

Euroopa Kohus märkis varasemale kohtupraktikale viidates, et erinevalt sellistest liikmesriikide vahelistest kokkulepetest, millega kehtestatakse kohustuslikud vahekohtumehhanismid, mis jätavad liikmesriikide kohtute pädevusest välja vaidlused, mis võivad puudutada liidu õiguse tõlgendamist või kohaldamist, on vabatahtlik vahekohtumenetlus põhimõtteliselt liidu õigusega kooskõlas. Vahekohtuotsuste kohtulik kontroll võib olla õiguspäraselt piiratud, kuid siiski peab igal juhul olema võimalik, et ELTL artikli 267 nõuetele vastav kohus kontrolliks, kas vahekohtuotsused on kooskõlas **liidu avaliku korraga**. Nimelt ei saa isikud vahekohtusse pöördumisega eirata liidu esmase või teise õiguse põhimõtteid ja sätteid, mis on aluslepingutega loodud õiguskorra olemuslik osa või mis on liidule usaldatud ülesannete täitmisel põhjaneva tähtsusega. Varasemast kohtupraktikast tulenevalt kuuluvad liidu avaliku korra põhimõtete ja sätete hulka **ELTL artiklid 101 ja 102**, millel on vahetu õigusmõju, **töötajate liikumisvabadus, teenuste osutamise vabadus ja kapitali vaba liikumine**. Vahetu õigusmõju on samuti neil kolmel artiklil, mis on ainsatena põhikohtuasjas vaidluse all, ning mis on **aluseks siseturule**.

Sellised vahekohtumehhanismid nagu FIFA puhul on nende ühingute poolt isikutele ühepoolset kohustuslikuks tehtud. Rahvusvaheliste spordiühingute õiguslikku autonoomiat ja nende vastutust arvestades võib kohustuslik vahekohtusse pöördumine olla põhimõtteliselt põhjendatud vaidluste ühetaolise käsitlemise või spordialale kohaldatavate normide ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise eesmärkidel. Niisugune õiguslik autonoomia ei saa aga õigustada seda, et piiratakse isikute võimalust

tugineda õigustele ja vabadustele, mis on neile liidu õigusega antud ja mis on osa liidu avalikust korrast.

Euroopa Kohus leidis esiteks, et ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik ei tähenda tingimata, et peab olema otseselt võimalik selliseid vahekohtuotsuseid vaidlustada, **kuid puudutatud isikutel peab olema võimalus saavutada see, et liikmesriigi kohus teostab kõrvalküsimusena nende isikute taotlusel või kohtu omal algatusel tõhusat kohtulikku kontrolli liidu õiguse avaliku korraga kooskõla üle.** Kui sellist kontrolli ei ole või kui see ei ole tõhus, peab liikmesriik sellise õiguskaitsevahendi kehtestama. Teiseks peab liikmesriigi kohus sellise kontrolli teostamisel saama kontrollida liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete või sätete tõlgendust, selle õiguslikke tagajärgi konkreetsel juhul ning vahekohtu poolt tuvastatud ja hinnatud faktiliste asjaolude õiguslikku kvalifikatsiooni. Kolmandaks ei saa liikmesriigi kohus sellises olukorras piirduda tõdemusega, et selline vahekohtuotsus on täielikult või osaliselt vastuolus liidu avaliku korraga, vaid kohus peab saama oma pädevuse piires ja vastavalt riigisisestele õigusnormidele rakendada ka kõiki õiguslikke tagajärgi, mis peavad sellise vastuolu tuvastamisega kaasnema. Neljandaks peab liikmesriigi kohtul olema pädevus kohaldada ajutisi meetmeid, mis võimaldavad tagada tehtava sisulise lahendi täieliku toime ning jätma kohaldamata riigisiseseid õigusnormid, millega see pädevus on vastuolus.

Euroopa Kohus leidis, et **antud asjas võttis seadusjõu omistamine vahekohtuotsusele poolelt võimaluse saavutada see, et kohus tema taotlusel või omal algatusel tõhusalt kontrollib, kas vahekohtuotsus on kooskõlas liidu avaliku korra osaks olevate põhimõtete ja sätetega.** Seoses tõendusjõu andmisega vahekohtuotsusele leidis Euroopa Kohus, et tõhus kohtulik kaitse tuleb tagada olenemata isikust, kes soovib tugineda sellisele vahekohtuotsusele nagu põhikohtuasjas. Seega **kui riigisiseseid õigusnormid võivad takistada ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu täielikku toimet, peab liikmesriigi pädev kohus, juhul kui ta ei saa neid sätteid kooskõlalises tõlgendades, jätma need omal algatusel kohaldamata.**

Kokkuvõttes otsustas Euroopa Kohus, et **ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu, ELL artikli 267 ja EL põhiõiguste harta artikliga 47 on vastuolus see, kui spordivahekohtu (CAS) otsusele omistatakse liikmesriigis seadusjõud poolte vahelistes suhetes, juhul kui vaidlus puudutab spordiga majandustegevusena tegelemist EL territooriumil ning vahekohtuotsuse kooskõla liidu avaliku korraga ei ole enne tõhusalt kontrollitud liikmesriigi kohus, kellel on õigus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, samuti kui sellele vahekohtuotsusele omistatakse tõendusjõud kolmandate isikute suhtes.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-665/23: Veracash (eelotsus – autoriseerimata maksetehingust teatamine)

Euroopa Kohtu otsus, 1. augustil 2025

Füüsilisel isikul IL-il on ettevõttes Veracash kullakonto. Veracash saatis IL-i aadressile uue maksekaardi. 30. märtsist kuni 17. maini 2017. aastal tehti sellelt kontolt igapäevaseid väljamakseid. IL väitis, et ta ei olnud kaarti saanud ega neid väljamakseid autoriseerinud, ning esitas Veracashi vastu kohtule hagi summade tagasimaksmise ja kahju hüvitamise nõudes. Hagi jäeti esimeses

kohtuastmes osaliselt rahuldamata, samuti jäeti apellatsioonkaebus rahuldamata, kuna IL ei olnud väljamaksetest Veracashile liigse viivitusest teatanud, vaid teatas sellest kaks kuud pärast esimest väljamakset. IL esitas kassatsioonkaebuse, viidates sättele, mille kohaselt on teatamiseks aega 13 kuud pärast vaidlusaluse debiteerimise kuupäeva.

Prantsusmaa kassatsioonikohus küsis Euroopa Kohtult eelotsust, kas direktiivi 2007/64/EÜ (makseteenuste kohta siseturul) tuleb tõlgendada nii, et makseteenuse kasutaja kaotab õiguse summa tagasimaksmisele, kui ta viivitas autoriseerimata maksetehingust teatamisega, kuigi ta tegi seda 13 kuu jooksul pärast debiteerimise kuupäeva. Kui vastus on jaatav, siis kas õigus tagasimaksmisele sõltub sellest, kas teatamise hilinemine oli ettekavatsetud või tulenes raskest hooletusest? Samuti, kas kasutaja kaotab õiguse kõikide autoriseerimata tehingute tagasimaksmisele või ainult nende tagasimaksmisele, mida oleks saanud vältida, kui teatamine ei oleks hilineanud?

Esiteks selgitas Euroopa Kohus, et direktiivi artikli 58 kohane **makseteenuse kasutaja kohustus teatada autoriseerimata maksetehingust oma makseteenuse pakkujale liigse viivitusest** tekib alates hetkest, mil kasutaja sai tehingust teadlikuks. Seevastu **13 kuu pikkune tähtaeg**, hiljemalt mille jooksul tuleb autoriseerimata maksetehingust teatada, hakkab kulgema alates debiteerimise kuupäevast. Euroopa Kohus leidis, et **tegemist on kahe erineva ajalise tingimusega ning teatamiskohustus loetakse täidetuks üksnes siis, kui mõlemad on täidetud**: esiteks teatab makseteenuse kasutaja makseteenuse pakkujale liigse viivitusest sellest, et ta on saanud teadlikuks autoriseerimata maksetehingust, ja teiseks tuleb teade esitada hiljemalt 13 kuu jooksul pärast debiteerimise kuupäeva. Kohus leidis, et ainuüksi viimase tingimuse täitmine ei täida teatamiskohustuse ennetavat eesmärki, st eesmärki vähendada autoriseerimata maksetehingutega seotud riske ja tagajärgi. Samuti õõnestaks see õiguskindlust ja teenusekasutaja ja teenuseosutaja huvide tasakaalu. Seega **kasutaja kaotab õiguse summa tagasimaksmisele, kui ta ei ole oma makseteenuse pakkujale teatanud liigse viivitusest, et ta sai teadlikuks autoriseerimata maksetehingust, kuigi ta tegi seda 13 kuu jooksul pärast debiteerimise kuupäeva**.

Teiseks selgitas Euroopa Kohus, et direktiivi artikli 56 lõike 1 punkti b kohaselt peab makseteenuse kasutaja teatama makseteenuse pakkujale või pakkuja määratud üksusele liigse viivitusest, kui ta on saanud teadlikuks **makseviisi kadumisest, varastamisest, väärkasutamisest või selle autoriseerimata kasutamisest**. See tähtaeg hakkab kulgema nendest sündmustest teadlikuks saamisest, mis võib aga toimuda juba enne, kui makseviisi kasutatakse autoriseerimata maksetehingu tegemiseks. Sellega seoses leidis Euroopa Kohus, et **kasutaja kaotab õiguse summa tagasimaksmisele üksnes juhul, kui ta tegutseb pettuse teel või kui ta on makseviisi kadumisest, varastamisest, väärkasutamisest või selle autoriseerimata kasutamisest teavitamisega viivitanud ettekavatsetult või raske hooletuse tulemusel, mis kujutab endast hoolsuskohustuse selget rikkumist**. Tõendamiskoormis lasub makseteenuse pakkujal. Selline tõlgendus tagab direktiivi tõhususe, kuna kasutajal ei ole põhjust viivitada makseviisi vargusest või kaotamisest teatamisega, kui ta ei kanna finantstagajärgi, mis tekivad pärast sellist teatamist.

Kolmandaks leidis Euroopa Kohus, et **kui esinevad korduvad autoriseerimata maksetehingud, mis toimuvad pärast kõnealuse makseviisi kaotamist, varastamist või väärkasutamist, saab kasutajalt võtta õiguse tagasimaksmisele ainult nende tehingute puhul, millest makseteenuse pakkujale teatamisega ta viivitas ettekavatsetult või raske hooletuse tulemusel**. Sellisel juhul on kasutaja vastutus erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt. Nõue, et peab esinema põhjuslik seos kasutaja tegevuse ja tekkinud kahju vahel, on kooskõlas makseteenuse kasutajate ja makseteenuse pakkuja huvide kaalumise ja kaalumise.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-758/24, C-759/24: Alace jt (eelotsus – varjupaigapoliitika, turvaline päritoluriik)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 1. augustil 2025

LC ja CP on Bangladeshis kodanikud. Itaalia asutused päätsid nad merelt ja toimetasid Albaaniasse kinnipidamiskeskusesse. LC ja CP esitasid kinnipidamiskeskusest Itaalia ametiasutustele rahvusvahelise kaitse taotlused. Itaalia ametiasutus lükkas need taotlused tagasi põhjendusega, et LC ja CP tulevad turvalisest päritoluriigist. LC ja CP esitasid nende otsuste peale kaebused.

Kohtul tekkis kahtlus seoses Bangladeshis tunnistamisega turvaliseks päritoluriigiks. Täpsemalt tekkis tal küsimus, kas Euroopa Liidu õigusega ja eelkõige direktiiviga 2013/32 (rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta) on kooskõlas see, et riigi seadusandja tunnistab kolmanda riigi turvaliseks päritoluriigiks otse seaduse tasandi aktiga ning ei tee kättesaadavaks ja kontrollitavaks põhjendustes kasutatud allikaid.

Euroopa Kohus otsustas, et liikmesriikidel **on õigus** määrata kolmandad riigid turvaliste päritoluriikidena kindlaks **seadusandliku aktiga, kuid kohtutel peab jääma võimalus kontrollida, kas kindlaksmääramise sisulised tingimused on täidetud**. Sealhulgas peavad Euroopa Kohtu sõnul nii asjaomane taotleja, kes vaidlustab kohtu oma rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise, kui ka kohus, kelle poole pöörduti, olema mitte ainult teadlikud tagasilükkamise põhjustest, **vaid neile peavad olema kättesaadavad ka teabeallikad, mille põhjal asjaomane kolmas riik tunnistati turvaliseks päritoluriigiks**. Lisaks võib kohus arvesse võtta ka muud teavet, mille ta on vajaduse korral ise kogunud, nii avalikest allikatest kui ka allikatest, mille esitamist ta on taotlenud ühelt vaidluse poolelt, kui ta on veendunud selle teabe usaldusväärsuses ja menetluse pooltel on võimalus esitada selle teabe kohta oma seisukohti.

Lisaks selgitas Euroopa Kohus, et kui kolmas riik loetakse turvaliseks päritoluriigiks, siis peab see olema **üldiselt turvaline kogu oma elanikkonnale ja mitte ainult osale elanikkonnast**. See tähendab, et direktiiviga on vastuolus see, kui liikmesriik määrab turvalise päritoluriigina kindlaks kolmanda riigi, **mis teatavate isikute kategooriate puhul** ei vasta sellise kindlaksmääramise sisulistele tingimustele.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-225/22: AW „T” (eelotsus – õigusriik)

Euroopa Kohtu otsus, 4. septembril 2025

Äriühing AW „T” esitas hagi, milles nõudis teatud ristsõnaajakirjade turustamise keelamist, kuna nende ajakirjade turustamine rikub Poolas tööstusomandiseadust ja ebaausa konkurentsi vastase

võitluse seadust. Poola regionaalne kohus rahuldab 2005. aasta otsusega hagi osaliselt. Apellatsioonikohus jättis 2006. aasta otsusega madalama astme kohtuotsuse sisuliselt jõusse, kuid muutis selle sõnastust. 2020. aastal esitas Poola peaprokurör Poola kõrgeimale kohtule erakorralise kaebuse selle 2006. aasta kohtuotsuse peale. Peaprokurör leidis, et kohtuotsuses oli rikutud *reformatio in pejus* keeldu. Kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium rahuldab kaebuse, tühistas 2006. aasta seadusjõus kohtuotsuse ja saatis asja uueks läbivaatamiseks eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

Poola appellatsioonikohus küsis Euroopa Kohtult, kas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu, harta artikli 47 ja liidu õiguse esimuse põhimõttega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid ja liikmesriigi konstitutsioonikohtu praktika, mille kohaselt peab liikmesriigi kohtunik järgima kõrgema kohtu tehtud otsust ega tohi Euroopa Kohtu praktika alusel kontrollida, kas kohtukoosseis on sõltumatu ja erapooletu. Samuti soovis Poola kohus teada, kas olukorras, kus Euroopa Kohtu praktika alusel on tuvastatud, et kohtuorgan ei vasta sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele, tuleb selle kohtuorgani otsust pidada tühiuks.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et on oma varasemates otsustes juba jõudnud järeldusele, et **Poola kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium ei vasta ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses sõltumatu, erapooletu ja seaduse alusel moodustatud kohtu tingimustele**. Samuti on Euroopa Kohus juba otsustanud, et kuna Poola on vastu võtnud riigisiseseid õigusnormid, mis distsiplinaarkaristuste ähvardusel keelavad liikmesriigi kohtutel kontrollida, kas nende või mõne muu kohtu koosseisu kuuluvad kohtunikud vastavad liidu õigusest tulenevatele sõltumatuse nõuetele, siis on Poola rikkunud kohustusi, mis tulenevad ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust koostoimes harta artikliga 47 ning liidu õiguse esimuse põhimõttest. Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et **kui on tuvastatud, et kohtuorgan ei vasta sõltumatu, erapooletu ja seaduse alusel moodustatud kohtu nõuetele, siis tuleb sellise kohtuorgani otsust pidada õigustühiseks**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-305/22: C.J. (eelotsus – Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumine)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 4. septembril 2025

Rumeenia kohus mõistis C. J.-le vangistuse ja tegi selle täideviimiseks tema suhtes Euroopa vahistamismääruse. C. J. vahistati Itaalias. Rumeenia ja Itaalia kohtute vahel tekkis erimeelsus, kus karistus täide viiakse, kuna Rumeenia kohus soovis, et karistus täidetaks Rumeenias, kuid Itaalia kohus leidis, et karistus tuleb täide viia hoopis Itaalias, et suurendada Itaalias seaduslikult ja tegelikult elava C. J.-i taasühiskonnastamise tõenäosust.

Rumeenia kohus küsis Euroopa Kohtult, kas raamotsust 2002/584 (Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta) ja raamotsust 2008/909 (vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise

eesmärgil) tuleb tõlgendada nii, et Euroopa vahistamismäärust täitev kohus peab juhul, kui ta kavatses keelduda süüdimõistva kohtuotsuse täitmisest, saama selle otsuse teinud riigilt nõusoleku.

Euroopa Kohus selgitas, et neid õigusakte tuleb tõlgendada nii, et kui vahistamismäärust täitev liikmesriik otsustab jätta süüdimõistetu üle andmata, kuna see oleks vastuolus tema taasühiskonnastamise eesmärgiga, siis peab **kohtuotsuse teinud riik selleks andma oma nõusoleku**. Nõusolek seisneb selles, et kohtuotsuse teinud riik edastab täidesaatvale riigile **kohtuotsuse koos tunnistusega**, mille tüüpvorm on esitatud raamotsuse 2008/909 I lisas. **Taasühiskonnastamise eesmärk ei ole absoluutne ja kohtuotsuse teinud liikmesriik võib** nõusolekust keeldumisel, võttes arvesse karistuse erinevaid ülesandeid ühiskonnas, **õiguspäraselt tugineda muu hulgas oma riigile omastele karistuspoliitilistele kaalutlustele**. Ka siis, kui täidesaatev liikmesriik ei järgi raamotsuses 2008/909 ette nähtud tingimusi ja menetlust, säilib kohtuotsuse teinud riigil õigus karistus täide viia.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-655/23: Quirin Privatbank (eelotsus – isikuandmete avalikustamisest tekkinud mittevaraline kahju)

Euroopa Kohtu otsus, 4. septembril 2025

Füüsiline isik IP kandideeris veebipõhise kutsealase sotsiaaltööstuse kaudu tööle äriühingusse Quirin Privatbank. Selle äriühingu töötaja saatis sotsiaaltööstuse meiliteenuse kaudu kolmandale isikule sõnumi, mis oli adresseeritud IP-le, kus teatas tema palgasoovi rahuldamatuse jätmisest. Kolmas isik teadis IP-d ja edastas talle kõnealuse sõnumi. IP esitas kohtule hagi, milles nõudis, et äriühingut kohustataks hoiduma tema kandideerimisega seotud isikuandmete igasugusest töötlemisest ning et äriühingult mõistetakse välja hüvitis mittevaralise kahju eest. See kahju tekkis tema sõnul murest, et isikul, kes töötab samas kutsealases sektoris, tekkis võimalus edastada neid konfidentsiaalseid andmeid endistele või potentsiaalsetele tööandjatele, saada võimalikus tööle võtmise olukorras tema ees eelis ning teada tema palgaläbirääkimiste ebaõnnestumise alandavast olukorrast. Vaidlus jõudis Saksamaa Liitvabariigi kõrgeimasse üldkohtusse, kes küsis Euroopa Kohtult eelotsust määruse (EL) 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus ehk IKÜM) VIII peatüki sätete ja artikli 82 lõike 1 tõlgendamise kohta.

Esiteks leidis Euroopa Kohus, et IKÜMis **ei ole andmesubjekti kasuks**, kelle isikuandmeid on ebaseaduslikult töödeldud, ja juhul, kui ta ei taotle oma andmete kustutamist, **sätetatud kohustuslikku õiguskaitsevahendit**, millega ta saab ennetavalt nõuda, et vastutavat töötlejat kohustataks tulevikus hoiduma uuest ebaseaduslikust töötlemisest. Siiski ei ole nende sätete tõttu liikmesriikidel takistatud niisuguse õiguskaitsevahendi sätestamine oma vastavates õiguskordades.

Teiseks leidis Euroopa Kohus, et IKÜMis sisalduv mittevaralise kahju mõiste hõlmab negatiivseid tundeid, mida andmesubjekt kogeb oma isikuandmete kolmandale isikule loata edastamise tõttu, näiteks kartust või rahulolematust, mille on põhjustanud kontrolli kaotamine nende andmete üle, nende võimalik kuritarvitamine või andmesubjekti maine kahjustamine, tingimusel et andmesubjekt tõendab, et tal on selle määruse kõnealuse rikkumise tõttu

niisugused tunded ja negatiivsed tagajärjed. Euroopa Kohus selgitas, et liidu seadusandja soovis hõlmata kõnealuse mõistega eelkõige andmesubjekti pelka kontrolli kaotamist oma isikuandmete üle määruse rikkumise tagajärjel, isegi kui nende andmete kuritarvitamist ei ole tegelikult toimunud. Selline kahju võib olla kui tahes minimaalne, kui selle kandmine on tõendatud. Samuti võib ainuüksi määruse rikkumise tagajärjel kogetav kartus, et kolmas isik võib millalgi tema isikuandmeid kuritarvitada, kujutada endast mittevaralist kahju, kui see on tõendatud.

Kolmandaks leidis Euroopa Kohus, et **IKÜMiga on vastuolus, kui mittevaralise kahju hüvitamise hindamisel võetakse arvesse vastutava töötaja süü suurust.** Nimelt on kahju tekitaja süü suurus Saksa õiguses mittevaralise kahju rahalise hüvitamise hindamiseks ette nähtud kriteerium. Euroopa Kohus märkis, et IKÜMi artikli 82 kohane rahaline hüvitis täidab ainuüksi kompenseerivat funktsiooni, mitte pärssivat või karistavat funktsiooni. Järelikult ei tohi selle sätte alusel võtta arvesse vastutava töötaja suhtumist ja motivatsiooni.

Neljandaks leidis Euroopa Kohus, et **IKÜMiga on vastuolus, kui asjaolu, et vastutav töötaja peab hoiduma selle määruse uuest rikkumisest, võib arvesse võtta selleks, et vähendada mittevaralise kahju hüvitise suurust või sellega hüvitist asendada.** Euroopa Kohus selgitas, et IKÜMis ei ole määratletud reegleid kahju hüvitise suuruse hindamiseks, mistõttu peavad liikmesriikide kohtud kohaldama riigisiseseid õigusnorme, tingimusel et järgitakse liidu õigusest tulenevat võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtteid. Euroopa Kohus leidis, et kuigi Saksa õiguse kohaselt võib mittevaralise kahju hüvitist vähendada või selle isegi välistada, kui kahju kandnud isik on taotlenud või saanud korralduse, et kahju tekitanud isik on sunnitud hoiduma uutest kahjustavatest tegudest, siis seda kriteeriumi ei saa kohaldada IKÜMi puhul. Seda laadi korralduse eesmärk on vältida kahju tekitanud tegude kordumist, aga see ei heasta juba andmesubjektile tekitatud kahju.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-384/24: Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds (eelotsus – piiravad meetmed)

Euroopa Kohtu otsus, 11. septembril 2025

Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds (Venemaa-Kõrgõzstani Arengufond; edaspidi „arengufond“) on üksus, mille rahalised vahendid on külmutatud määruse nr 269/2014 (piiravad meetmed seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega) alusel. Arengufond esitas Belgia föderaalse rahandusministeeriumi riigikassa osakonnale nende külmutatud varadega ülekannete tegemiseks kolm taotlust, mis jäeti rahuldamata. Arengufond esitas selle peale kaebuse Belgia kohtule. Kaebuse esitamise eest tuli tasuda riigilõiv ja kindlasummaline sissemakse. Arengufond maksis need summad hilinemisega, sest tema sõnul ei saanud ta varade külmutamise tõttu neid õigeaegselt maksta.

Belgia kohtul tekkis küsimus, kas määrust nr 269/2014 tuleb tõlgendada nii, et selline riigisisese õiguses nõutav riigilõiv ja kindlasummaline sissemakse, mida peab maksma selle määruse rakendamiseks võetud riigisisese meetme peale kaebuse esitamisel, kuulub mõne selles määruses sätestatud erandi alla, milleks pädevad asutused võivad lubada külmutatud varasid vabastada.

Euroopa Kohus märkis, et **erand, et külmutatud varad võib vabastada õigusabiteenustega seotud mõistlike töötasude maksmiseks** või nendest teenustest tulenevate kulude hüvitamiseks, hõlmab kõiki kulusid, mis tehakse selleks, et võimaldada isikul, kelle varad on külmutatud, **olla kohtus esindatud**. Samas ei saa kohtusse kaebuse esitamisel riigilõivu ja kindlasummalise sissemakse maksmist pidada kuluks, mis on tehtud selleks, et võimaldada isikul, üksusel või asutusel olla kohtus esindatud. Seega ei ole sellised kulud viidatud erandiga hõlmatud.

Sellised kulud on Euroopa Kohtu sõnul aga hõlmatud erandiga, et vabastada võib külmutatud varad, mis on vajalikud asjaomaste isikute **põhivajaduste katmiseks, sealhulgas maksude eest tasumiseks**. Nimelt tuleb seda erandit tõlgendada nii, et põhivajaduseks peetakse muu hulgas vältimatuid kulusid, mis on vajalikud isikute põhiõiguste tagamiseks, sealhulgas harta artikliga 47 kaitstud õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-802/23: MSIG (eelotsus – *ne bis in idem* põhimõte)

Euroopa Kohtu otsus, 11. septembril 2025

MSIG mõisteti Prantsusmaa kohtus süüdi Hispaanias tegutsenud terroriorganisatsiooni ETA juhina ja talle määrati 20-aastane vangistus. Pärast selle karistuse kandmist anti MSIG üle Hispaania ametiasutustele, sest Hispaania oli väljastanud MSIG suhtes Euroopa vahistamismääruse. Hispaanias süüdistatakse MSIG-d Oviedos (Hispaania) toimunud terrorirünnaku toimepanemises, olgugi et terroriakti panid füüsiliselt toime kolmandad isikud. Seega on Hispaanias MSIG-i vastu algatatud menetlus seotud sama tegevusega, mille kohta on olemas Prantsusmaa kohtuotsused.

Hispaania kohus soovis eelotsusetaotlusega teada, kas mõiste „sama tegu“ hõlmab Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artikli 54 (*ne bis in idem* põhimõte) ja põhiõiguste harta artikli 50 (mitmekordse karistamise keeld) tähenduses tegusid, milles isikut süüdistatakse ühes liikmesriigis alustatud kriminaalmenetluses terroriaktides, samas kui see isik on teises liikmesriigis samade tegude eest terroriühenduses osalemise eest terroriaktide ettevalmistamise eesmärgil juba süüdi mõistetud.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et *ne bis in idem* põhimõtte kohaldamisel tuleb lähtuda üksnes teo sisulisest identsusest, mitte kahes erinevas liikmesriigis sellele teole antud õiguslikust kvalifikatsioonist või nendes liikmesriikides määratletud kaitstavast õigushüvest. Põhikohtuasjas pannakse MSIG-ile süüks Prantsusmaa territooriumilt Hispaanias tegutsevatele terrorirühmitistele üldiste tegutsemissuundade andmises ja nende rühmitiste varustamises materiaalsete vahenditega tegude läbiviimiseks. Seoses Oviedos toime pandud rünnakuga ei panda MSIG-ile Hispaanias süüks ühtegi muud konkreetset faktilist elementi, mistõttu just needsamad teod viisid selleni, et Prantsuse kohtud tuvastasid MSIG-i kriminaalvastutuse Prantsusmaal toime pandud tegude eest. Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et **mõiste „sama tegu“ hõlmab tegusid, milles isikut süüdistatakse ühes liikmesriigis alustatud kriminaalmenetluses terroriaktides, samas kui see isik on teises liikmesriigis samade tegude eest juba süüdi mõistetud terroriühenduses osalemise eest terroriaktide ettevalmistamise eesmärgil**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).